

Pojem a pojaté

Když mluvíme o historickém vzniku pojmového myšlení, zaměňujeme často chápání „pojmu“ jakožto pojímajícího za jeho pochopení jakožto pojatého. To vysvitne docela zřejmě, když pojem sám pojmem jako prostředek (nástroj) chápání (pojímání) a tak jej ve skutečnosti „zpředmětníme“, tj. učiníme čímsi, co je pojata, uchopeno. Ale můžeme něco podobného vůbec připustit? Co vůbec můžeme říci o určitém pojmu jakožto o „předmětu“? Jaké vlastnosti (či jiné náležitosti) může či musí vykazovat pojem jakožto „předmět“ (jako předmět pojatý a tedy nikoli jako součást pojímání jakožto myšlenkového aktu, výkonu)? Čím se pojem třeba kruhu stává pojmem právě kruhu? Jaké vlastnosti musí mít pojem kruhu, aby byl vskutku pojmem kruhu? – Pochopitelně se ve svém myšlenkovém postupu (pojímání, chápání) můžeme soustředit na cokoli, tedy nejen na něco skutečného, ale také na něco jen míněného, vymyšleného – tudíž i na „pojem“ jakožto „předmět“. Jenže je pojem jakožto předmět vůbec mínitelný, aniž bychom jej jako předmět svým „míněním“ nejprve konstitovali, ustavili? Proč jej vlastně chceme mínit jako cosi zvláštního, odlišného od samého aktu mínění něčeho jiného, vskutku pojímaného (čeho je míněný „pojem“ pojmem)? Vždyť my se přece zajímáme především o pojímání, tedy o myšlenkový akt, výkon, nikoli o nějaký pojem jako cosi předmětného?

(Písek, 181007-2.)